

NEGYEDÉVES JELENTÉS

2003. október 15.

TARTALOMJEGYZÉK

I. MONETÁRIS POLITIKA	3
II. A MONETÁRIS POLITIKAI ESZKÖZTÁR VÁLTOZÁSA	4
A jegybank partnerkörének módosítása	4
III. A PÉNZÜGYI KÖZVETÍTŐ RENDSZER STABILITÁSA	5
Jogszabály-előkészítés	5
Jegybanki ellenőrzés	6
IV. DEVIZATARTALÉKOK	7
V. EMISSZIÓS TEVÉKENYSÉG	8
Kézpénzforgalom, feldolgozási tevékenység	8
Forgalomban lévő készpénz	8
Forgalomban lévő bankjegyek	9
Forgalomban lévő érmék	9
Bankjegy- és érmeszakértői tevékenység	10
Emlékpénzérme-kibocsátás	10
VI. FIZETÉSI RENDSZER	11
A VIBER forgalom alakulása	11
Fizetési Rendszer Fórum	12
VII. AZ MNB STATISZTIKAI TEVÉKENYSÉGE	13

Beszámoló az MNB 2003. harmadik negyedévi tevékenységéről

I. Monetáris politika

Az MNB közleményben reagált a kormány 2003. július 16-ai döntésére, amely az euró magyarországi bevezetésének céldátumát 2008. január 1-jében határozta meg. A közlemény megállapítja, hogy – ahogy azt a Magyar Nemzeti Bank az elmúlt években több fórumon is hangoztatta – az euró bevezetése a magyar gazdaság és a polgárok számára összességében jelentős előnyökkel fog járni. A Magyar Nemzeti Bank mindezen okokból üdvözli és támogatja a közös valuta bevezetésére irányuló kormányzati szándékot. Mindazonáltal a megcélzott 2008-as bevezetés sikere komoly erőfeszítéseket kíván meg mind a kormányzattól, mind a gazdasági szereplőktől. Az euró magyarországi bevezetésének feltételei ugyanis még nem teljesülnek. A maastrichti kritériumok teljesítésére vonatkozó kötelezettségvállalás hitelessége a jövőben napról napra megmérettetik a pénzügyi piacok mérlegén. A kormány az euró bevezetésével összefüggésben azt is jelezte, hogy kezdeményezni kívánja a lehető legkorábbi belépést a közös valuta bevezetését kötelezően megelőző Európai Árfolyam-Mechanizmusba (ERM II-be). Az MNB hangsúlyozza, hogy az ERM II-n belül a jelenleginél is kritikusabb szerepe lesz a monetáris és fiskális politika közötti kooperációnak. A maastrichti kritérium által az ERM II-ben megkövetelt árfolyam-stabilitást a jegybank ugyanis csak abban az esetben biztosíthatja, ha a fiskális kiigazítás töretlenül a kijelölt pályán halad és a bérdinamika a kívánt mértékben mérséklődik.

A 2008-as céldátum azt feltételezi, hogy a 2006 márciusa és 2007 márciusa közötti referencia-időszakban az infláció legfeljebb másfél százalékponttal haladhatja meg a három legalacsonyabb inflációjú EU-tagország átlagát. Ez várhatóan 2,5-3% közötti inflációs szint elérését teszi szükségessé. A referencia-időszakra elér-

endő inflációs cél teljesítése csak következetes költségvetési, ár- és jövedelempolitika esetén lehet sikeres.

A „*Jelentés az infláció alakulásáról*” című negyedéves kiadványának aktuális számát augusztus 18-án publikálta az MNB. A jelentésben bemutatott makrogazdasági előrejelzések alapján a jövő évi áfarendszerbeli és a kapcsolódó jövedéki adóintézkedéseknek jelentős hatása lesz az árnövekedés ütemére. A Monetáris Tanács a tervezett költségvetési intézkedésekkel kapcsolatos kockázatok közül a legfontosabbnak azt tartja, hogy az egyszeri árnövelő intézkedések az inflációs várakozások emelkedését eredményezhetik, és magasabb bérpálya alakulhat ki a gazdaságban. A költségvetéstől független inflációs kockázatot hordozó tényezők közül kiemelendő, hogy a forint árfolyama a nyári hónapokban tartósan gyengébb volt annál a szintnél, mint amit a Monetáris Tanács a dezinflációt támogató monetáris kondíciók kialakításához optimálisnak tart. A jelentés előrejelzése alapján 2003 végén 5,2%, 2004 végén 5,8% körül alakulna – júliusi árfolyamszint mellett – az árnövekedés üteme.

Az MNB az inflációs kilátások befolyásolása érdekében fontosnak tartja, hogy a 2004-es indirekt adóemelések egyszeri inflációs hatása átmeneti legyen, és ne vezessen az inflációs várakozások emelkedéséhez. Ehhez a kellően erős forintárfolyam mellett szükséges az is, hogy az Országos Érdekegyeztető Tanácsban olyan nominális bruttó béremelésre vonatkozóan szülessen megállapodás, amely figyelembe veszi a jegybank azon szándékát, hogy az infláció átmeneti emelkedés után 2004. decemberére 5,5% alá mérséklődjön.

Az elmúlt negyedévben az MNB nem változtatott az alapkamat 9,5%-os értékén.

II. A monetáris politikai eszköztár változása

A jegybank partnerkörének módosítása

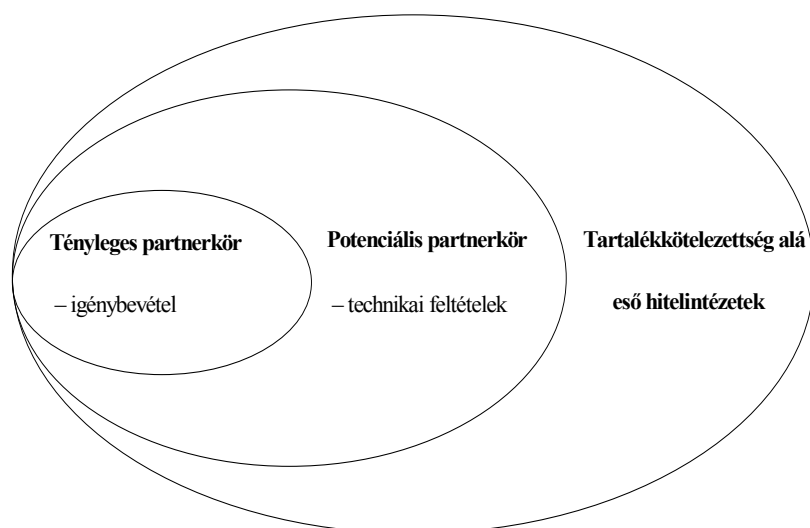
A Monetáris Bizottság július 28-i ülésén döntés született arról, hogy az MNB várhatóan 2003 novemberétől módosítani fogja forintpiaci eszköztárának partnerkörét. A módosítások célja az Európai Központi Bank eszköztárához való harmonizáció mellett a versenysemlegesség elvének érvényesítése volt. A partnerkör bővítése mellett szól az is, hogy az MNB a zavartalan pénzforgalom biztosítása érdekében minél szélesebb körű pénzforgalmi szolgáltatásokat nyújtson ügyfeleinek.

A módosítások a gyorstendereken kívüli forintpiaci eszközök – irányadó eszköz, egynapos hitel illetve betét, azonnali értékpapírügyletek és egyéb hosszabb futamidejű jegybanki instrumentumok – igénybevételére vonatkoznak. Ezentúl a jegybank lehetséges partnereinek tekinti a tartalékkötelezettség alá eső hitelintézetek

teljes körét (belföldi bankokat, szakosított és szövetkezeti hitelintézeteket), amennyiben azok közvetlen VIBER- vagy Bankközi Klíring Rendszer-tagsággal rendelkeznek. Fedezett jegybanki hitelekhez való hozzáférés további követelménye értékpapírfőszámla vezetése a KELER-nél. Tehát a korábban alkalmazott intézményi korlátozások helyett az MNB a jövőben technikai feltételek előírásával határozza meg partnerkörét.

A változtatások következtében a lehetséges ügyfelek köre kibővül a megfelelő feltételeket teljesítő szövetkezeti hitelintézetekkel. Az azonnali értékpapírügyletek potenciális partnerkörébe bekerülnek a szakosított hitelintézetek, kikerülnek viszont az elsődleges állampapír forgalmazó befektetési vállalkozások. (Mivel a jegybank tavaly óta nem bocsát ki MNB-kötvényt, az elsődleges forgalmazók gyakorlatilag már most sem partnerei az MNB-nek.)

1. ábra: Az MNB partnerköre a módosítás után

III. A pénzügyi közvetítő rendszer stabilitása

2003. III. negyedévében a magyar pénzpiac egyik meghatározó szereplője leányvállalatánál feltárt rendkívüli események nem voltak hatással sem a tulajdonos intézmény, sem pedig a pénzügyi rendszer stabilitására. A Magyar Nemzeti Bank kiemelt figyelemmel kísérte az eseményeket és folyamatosan elemezte az események lehetséges következményeit a pénzügyi közvetítés stabilitására. A kritikus időszakban a Felügyelet és a tulajdonos gyors és szakszerű intézkedései révén egy pillanatra sem került veszélybe a magyar pénzügyi rendszer biztonsága.

A bankok hitelezési tevékenységének rendkívül dinamikus bővülése tovább folytatódott. A bankrendszer 2003. I. féléves jövedelmezősége a kétszintű bankrendszer fennállása óta a legmagasabb volt. A kiemelkedő eredmény a bankok lakáshitelezési tevékenységének köszönhető. Figyelemre méltó jelenség továbbá, hogy a lakáshitelezéssel párhuzamosan, attól eltérő dinamikával ugyan, de nőtt a bankok fogyasztási hitelezési aktivitása is. A bővülés nemzetközi összehasonlításban magas reáلكamatok mellett következett be. A lakossági hitelezés magasabb kockázataira hivatkozva egyes hiteltermékek esetében a teljes hiteldíj mutató (THM) elérte a 30-35%-ot is.

Sajnos a robbanásszerű lakossági hitelezés ellenére sem sikerült – az adatvédelmi biztos ellenállása miatt – a bankoknak a pozitív listás adós- és hitelnyilvántartási rendszer alapjait megteremteni. Egy ilyen típusú rendszer a hitelkérelmezőkkel kapcsolatos pontosabb információk elérhetőségére nyújtana lehetőséget. Előnye lenne, hogy a bankok pontosabb információk alapján hozhatnának hiteldöntéseket, míg másik oldalról a megbízható adósok kevesebb adminisztrációval, gyorsabban, kedvezőbb kamatkondíciók és díjak mellett juthatnának hitelhez.

2003. III. negyedévében az MNB immár 2. alkalommal elvégezte a „Hitelezési vezetők körében, a bankok hitelezési gyakorlatának vizsgálata” elnevezésű felmérést. A hitelezés minőségi tényezőinek feltá-

rását és nyomon követését szolgáló kérdőív a vállalatoknak és háztartásoknak nyújtott hitelek keresleti és kínálati tényezőire kvalitatív módon kérdez rá. A kérdőívek alapján levonható következtetéseket a jegybank először a harmadik alkalommal elvégzésre kerülő felmérés után, azaz 2004-ben publikálja majd, egyedi adatokat nem tartalmazó, aggregált formában.

2003. III. negyedévében került sor az MNB bemutatkozására az Európai Központi Bank Bankfelügyeleti Bizottsága munkacsoportjaiban. A találkozókön, melyen a 15 tagállam mellett a 10 újonnan csatlakozó ország megfigyelői státuszban volt jelen, az MNB a Bizottság felkérésére ismertette a „*Jelentés a pénzügyi stabilitásról*” című kiadványát, valamint a bank pénzügyi stabilitással kapcsolatos munkáját, tevékenységét. Az MNB ezeken a megbeszéléseken értesült hivatalosan először arról, hogy az EKB milyen típusú adatok felhasználásával, milyen részletességű országtanulmányok bekérésével, milyen határidők mellett készíti el saját stabilitási jelentését, továbbá milyen mélységű közreműködést vár el az MNB-től. A munkabizottságban szerzett tapasztalatok azt mutatják, hogy a rendelkezésre álló információk és szaktudás mellett az MNB átmeneti időszak kérése nélkül is magas szinten képes ellátni az EKB által megkövetelt új feladatokat.

Jogszabály-előkészítés

2003. III. negyedévében további lépések történtek a banki hitel-, piaci és működési kockázatok kezelését szabályozó előírásokat módosító új bázeli tőkeszabályozás (Bázel II.) feldolgozása területén, amely minden bizonnyal az elkövetkező évek legjelentősebb nemzetközi szintű pénzügyi szabályozási kihívása lesz. A PSZÁF és az MNB szakértői által készített komplex szabályozói elemzéseken alapuló egységes magyar álláspont 2003 nyarán került kiküldésre a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság részére. Az egységes magyar szabályozói vélemény elsősorban a hitelkockázatokhoz kapcsolódó minimum tőkekövetelmények számításához és a

kapcsolódó felügyeleti eljárásokhoz tett észrevételeket.

A magyar szabályozó hatóságok által képviselt álláspont jelentős részben támaszkodott arra az MNB szakértői által készített elemző tanulmánykötetre, amely elsődlegesen az értékvesztés és a tőkekövetelmények kapcsolatát, a kis- és középállományi portfólió kezelésének kérdéskörét, a jelenlegi magyar szabályozás és az új bázeli tőkeszabályok prociklikus hatásait, egyes vállalatirányítási kérdéseket és a felügyeleti beavatkozás problematikáját, továbbá a megváltozott kereskedési könyvi szabályrendszert vizsgálta meg jegybanki szabályozói szempontból. A Bázeli II. tanulmánykötet publikálására várhatóan 2003 végéig fog sor kerülni.

Ugyancsak fontos szabályozási fejlemény az összevont alapú szavatoló tőke és összevont alapon számított fizetőképességi mutató számításáról szóló 23/2003 (X.3.) PM-rendelet megszületése, amely végrehajtási szabályok megfogalmazásával további tartalommal tölti fel a konszolidált felügyeleti szabályozást bevezető - 2003. első felében elfogadott – hitelintézeti és tőkepiaci törvénymódosításokat. A rendelet az összevont szavatoló tőke és fizetőképességi mutató számítása mellett a mérlegen kívüli tételek, az országkockázat és a nagykockázat összevont (csoportszintű) számításáról is rendelkezik. A PM-rendelet szakmai előkészítésében az MNB is aktívan részt vett. A csoportszintű prudenciális szabályok végrehajtásához még két fontosabb rendelet módosítása szükséges: a kereskedési könyvi pozíciók konszolidálásáról és a felügyeleti adatszolgáltatásról szóló Kormány-, illetve PM-rendeletek. Ezek elfogadására várhatóan 2003 végéig fog sor kerülni.

A 23/2003 (X.3.) PM-rendelet ezen kívül megszünteti a mára elavulttá vált deviza nyitott pozíciós limitet, azzal, hogy a deviza nyitott pozícióhoz kapcsolódó napi jelentésszolgáltatási kötelezettség, a monetáris politikai döntéshozatal szempontjából lényeges információtartalmára tekintettel –

más formában – megmarad. A devizaárfolyam-kockázat kezelése pedig a továbbiakban – az irányadó nemzetközi gyakorlathoz hasonlóan – elsősorban a kereskedési könyvi szabályozás [244/2000 (XII. 24.) Korm. rendelet] keretei között valósul meg.

Jegybanki ellenőrzés

A jegybanki helyszíni ellenőrzési terület 2003. III. negyedévében – az egész évre meghatározott fő vizsgálati szempontok alapján, az ellenőrzési tervben foglalt ütemezés szerint – a hitelintézeti pénzforgalom kiemelt területeinek és a banki, valamint a nem banki pénzügyi közvetítők és a nem pénzügyi vállalatok tekintetében egyaránt fontosnak ítélt fizetési mérleg adatszolgáltatások és monetáris statisztikák minőségének ellenőrzését folytatta. A készpénz kibocsátásáért és forgalomba hozataláért felelős hatóságként pedig a vonatkozó jogszabályok betartását és az MNB által kiadott engedélyek szerinti tevékenységet ellenőrizte a pénzfeldolgozó vállalatoknál. A negyedév végéig elvégzett vizsgálatok összegezhető tapasztalata a kiemelt témákban, hogy a revíziók során feltárt adatszolgáltatásbeli, pénzforgalmi és pénzfeldolgozó hiányosságok meghatározó része rendszerbeli, belső szabályozásbeli hibákra volt visszavezethető, amelyek jelentős része – a vizsgált szerveknél – a folyamatba épített ellenőrzés hatékonyabbá tételével kiküszöbölhető lenne. A jegybank továbbra is nagy hangsúlyt fektet a feltárt hiányosságok kijavítására előírt intézkedései – határidőre történő – betartásának nyomon követésére, valamint a hibák kijavításának nyomtatékat adó utóvizsgálatok számának növelésére. Ez utóbbi vizsgálati típus száma 2003. III. negyedév végéig elérte a 15-öt.

2003. III. negyedév végére összesen 89 helyszíni ellenőrzés fejeződött be (4 bank, 8 bankfiók, 29 szövetkezeti hitelintézet, 31 vállalat, 4 pénzfeldolgozó és 10 telephely, 2 biztosító és 1 befektetési szolgáltató), valamint további 15 szervezet vizsgálata folyamatban van.

IV. Devizatartalékok

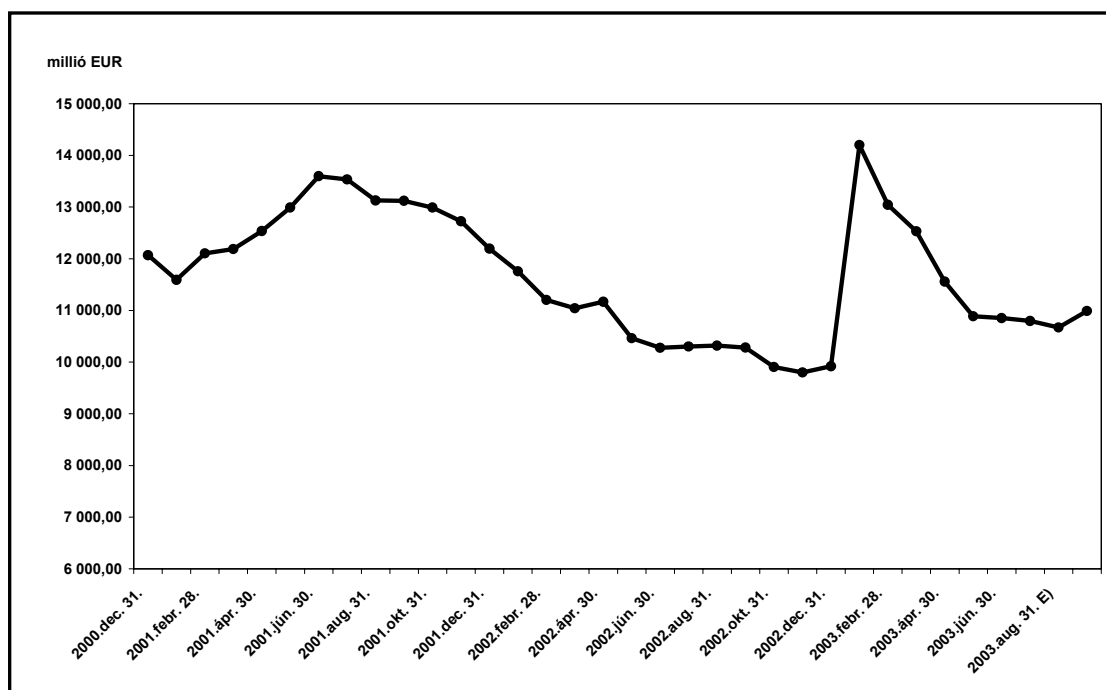
2003 harmadik negyedében a hivatalos devizatartalékok nagysága euróban kifejezve 10 851 millióról 10 990 millióra nőtt. A negyedévre vetített 139 millió eurós növekedés mögött a következő tényezők együttes hatása áll.

Sor került a szeptemberben lejáró 1,0 milliárd DEM és az augusztusban lejáró 100 millió GBP névértékű devizakötvény rendes törlesztésére. Emellett az állam júliusban 300 millió eurót hívott le a korábban felvett 500 millió eurós szindikált hiteléből, amelyet teljes mértékben különböző külső devizaadósságainak kiegyenlítésére fordított. Az állam továbbá szeptemberben egymilliárd euró névértékben hétéves lejáratú fix kamatozású kötvényt bocsátott ki. A kibocsátásból befolyt összeget és az EIB-től lehívott 56 millió eurós hitelt az állam az MNB-vel szemben

fennálló devizaadósságainak törlesztésére és előtörlesztésére fordítja.

A fennálló fedezeti (swap) ügyletek markto-market kiértékeléséből fakadóan 60 millió eurónak megfelelő devizával csökkent a jegybanki tartalék. Az euró árfolyama a dollárhoz képest a harmadik negyedévben tovább erősödött, ennek hatása a dollárban fennálló tartalékokon keresztül közel 25 millió euróval csökkentette az euróban kifejezett tartalékszintet. A befektetési és likviditási kötvényportfóliókon realizált hozam a tárgyidőszakban mintegy 75 millió euró volt. A kereskedelmi bankok és a Magyar Államkincstár devizahitel/devizabetét-állományának ingadozása összesen valamivel több, mint 40 millió eurós gyarapodást eredményezett a tartalékok nagyságában.

2. ábra: A hivatalos devizatartalékok alakulása 2000. végétől

V. Emissziós tevékenység

Készpénzforgalom, feldolgozási tevékenység

2003. első kilenc hónapjában a Magyar Nemzeti Bank pénztárai 2 523 milliárd forint értékű készpénzforgalmat bonyolítottak le, amely kismértékben (1%-kal) meghaladta a 2002. első háromnegyed évi pénztári forgalom értékét.

2003 első háromnegyed évében a váltásokot is figyelembe véve az ügyfelek 237 millió darab, 1 195 milliárd forint értékű bankjegyet fizettek be az MNB pénztáraiba. A befizetett mennyiség 4%-kal csökkent, az érték 1%-kal növekedett az elmúlt év azonos időszakához viszonyítva.

A jegybank pénztáraiba befizetett bankjegyek feldolgozása modern feldolgozógépekkel, egységes szempontok szerint történik. A Főpénztárban a forgalomképtelen bankjegyeket nagyrészt on-line módon, a feldolgozással egy ütemben semmisítik meg. A területi igazgatóságokon forgalomképtelennek minősített bankjegyek megsemmisítése is a Főpénztárban történik.

Az első háromnegyed évben az MNB pénztáraiból a váltásokkal együtt 247 millió darab, 1 316 milliárd forint értékű bankjegy került forgalomba, ami a mennyiséget tekintve 4%-kal alacsonyabb, az értéket tekintve 1%-kal magasabb volt az

elmúlt év hasonló időszakának forgalmánál.

2003 első háromnegyed évében a jegybanki készpénzforgalom 25%-a a négy területi igazgatóság pénztárain keresztül bonyolódott le, az elmúlt év végén ez az arány 24% volt.

Forgalomban lévő készpénz

2003. szeptember végén a forgalomban lévő készpénz értéke 1 393 milliárd forint volt, 12%-kal (152 milliárd forinttal) több, mint az előző év hasonló időszakában. A növekedés üteme az első félévéhez viszonyítva 5 százalékponttal csökkent. (Az első félévben vélhetően a 2002-ben végrehajtott bércorrekciók 2003-ra áthúzódó hatása, valamint az év eleji béremelések okozták a nagyobb arányú növekedést.)

2003 első kilenc hónapjában egy lakosra átlagosan 132 ezer forint összegű készpénz, 23 darab bankjegy és 197 darab érme jutott. Az elmúlt évhez képest az egy főre jutó készpénz értéke 11%-kal emelkedett, a bankjegyek száma egy, az érmék száma 14 darabbal nőtt. A forgalmi készpénzállomány értékén belül a bankjegyek aránya az előző évekhez hasonlóan 98%, az érméké 2% volt.

1. táblázat: Forgalomban lévő készpénz a harmadik negyedév végén

	2002. szept. 30.	2003. szept. 30.	Változás	
	milliárd forint			%
Bankjegyek	1216,0	1366,4	150,4	112,4
Érmék	22,3	23,9	1,6	107,2
Forgalmi készpénzállomány	1238,3	1390,3	152,0	112,3
Emlékpénzék	2,4	2,6	0,2	108,3
Forgalomban lévő készpénz	1240,7	1392,9	152,2	112,3

Forgalomban lévő bankjegyek

A harmadik negyedév végén a forgalomban lévő bankjegyjállomány értéke 1 366 milliárd forint volt, 12%-kal több, mint az elmúlt év hasonló időszakában. A forgalomban lévő bankjegyek darabszáma ezzel szemben – a 20 000 forintos részarányának jelentős bővülése következtében – mindössze 5%-kal emelkedett. A 20 000 forintos címlet térnyerése 2003 első háromnegyed évében tovább folytatódott, a forgalomban lévő bankjegyek da-

rabszámán belüli részaránya a 2002. szeptember végi 6%-ról 2003. szeptember végére 9%-ra emelkedett, míg ugyanebben az időszakban az értéken belüli aránya 22%-ról 30%-ra nőtt. A forgalomban lévő bankjegyek darabszámán és értékén belül a legmagasabb arányt továbbra is a 10 000 forintos képviselte, bár részaránya az elmúlt év hasonló időszakához viszonyítva a darabszámot tekintve 1 százalékponttal, az értéket tekintve 6 százalékponttal csökkent.

2. táblázat: Forgalomban lévő bankjegyek 2003. szeptember 30-án

Címletek	Mennyiség	Érték millió forint	Megoszlás (%)	
	millió darab		mennyiség	érték
20 000 forint	20,4	408 774	8,6	29,9
10 000 forint	73,9	738 757	31,3	54,0
5 000 forint	25,0	125 120	10,6	9,2
2 000 forint	16,3	32 628	6,9	2,4
1 000 forint	43,1	43 101	18,2	3,2
500 forint	21,6	10 807	9,1	0,8
200 forint	36,0	7 202	15,3	0,5
Összesen	236,3	1 366 389	100,0	100,0

Forgalomban lévő érmék

2003 első háromnegyed évének a végén 2 078 millió darab érme volt forgalomban, 11%-kal, 203 millió darabbal több, mint az elmúlt év hasonló időszakában. A növekmény több mint 70%-a a kis címletű (1 és 2 forintos) érmék átlagot meghaladó mértékű kiáramlásából származott. A forga-

lomban lévő érmék értéke 7%-kal (2 milliárd forinttal) emelkedett az elmúlt év hasonló időszakához viszonyítva.

2003 első félévében a forgalomban lévő érmék címletek szerinti megoszlásában sem a darabszámot, sem az értéket tekintve nem volt számottevő változás az elmúlt évhez viszonyítva.

3. táblázat: Forgalomban lévő érmék 2003. szeptember 30-án

Címletek	Mennyiség	Érték millió forint	Megoszlás (%)	
	millió darab		mennyiség	érték
100 forint	126,3	12 633	6,1	52,8
50 forint	71,7	3 584	3,5	15,0
20 forint	144,1	2 882	6,9	12,1
10 forint	175,6	1 756	8,4	7,3
5 forint	224,4	1 122	10,8	4,7
2 forint	609,2	1 218	29,3	5,1
1 forint	727,1	727	35,0	3,0
Összesen	2078,4	23 922	100,0	100,0

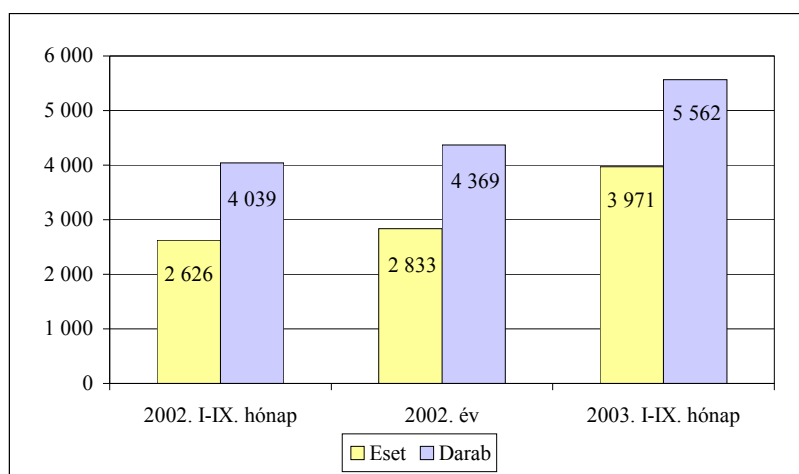
Bankjegy- és érmeszakértői tevékenység

A bankjegy- és érmeszakértői terület tevékenységének középpontjában 2003-ban az Európai Unióhoz való csatlakozás – az Európai Központi Bank (EKB) által előírt – e tevékenységet érintő feltételek megteremtése áll. Az EKB által létrehozott Counterfeit Monitoring Systemhez való kapcsolódás már a csatlakozást megelőzően is szükségessé tette a szakértői tevékenységhez szükséges infrastruktúrák megteremtésének előkészítését. Az első félévben a jegybank megfigyelő státusz-

ban bekapcsolódott az EKB által működtetett Counterfeit Working Group tevékenységébe.

2003 első háromnegyed évében a Magyar Nemzeti Bank bankjegyszakértői 5 562 darab forintbankjegy hamisítványt regisztráltak, a forintbankjegyek hamisításának esetszáma 3 971 volt. Az első háromnegyed évben egymillió darab forgalomban lévő bankjegyre 24 darab hamisítvány jutott, ami európai összehasonlításban is kedvező és a készpénzforgalom biztonságát nem veszélyezteti.

3. ábra: Forinthamisítások eset- és darabszáma

Az előző év hasonló időszakához viszonyítva a valutahamisítási esetek száma és a lefoglalt hamisítványok darabszáma is csökkent. Megfigyelhető ugyanakkor, hogy az euró hamisításának mértéke a kibocsátás óta – természetesen – emelkedik. Amíg 2002-ben mindössze 522 darab euróbankjegy hamisítványt vizsgáltak meg szakértőink, addig 2003 első kilenc

hónapjában 892 darab euróhamisítvány fordult elő.

Emlékpénzérme-kibocsátás

A Magyar Nemzeti Bank 2003-ban is folytatja a nagy hagyományokkal rendelkező emlékpénzérme-kibocsátási tevékenységét, amelynek során a következő emlékpénzérme-t kibocsátotta ki.

Megnevezés	Névérték forint	Kibocsátás időpontja	Alapanyag	Leverhető darabszám
"Deák Ferenc születésének 200. évfordulója" jubileumi forgalmi érme	20	április 8.	rézötvtözet	1 millió
"Hollókő" (A világörökség részei Magyarországon sorozat második érméje)	5000	április 16.	ezüst	10 ezer
"Rákóczi-szabadságharc 300. évfordulója"	5000	május 13.	ezüst	6 ezer
"Budapesti Filharmóniai Társaság megalakulásának 150. évfordulója"	5000	szeptember 10.	ezüst	8 ezer
"Neumann János születésének 100. évfordulója"	5000	október 14.	ezüst	6 ezer

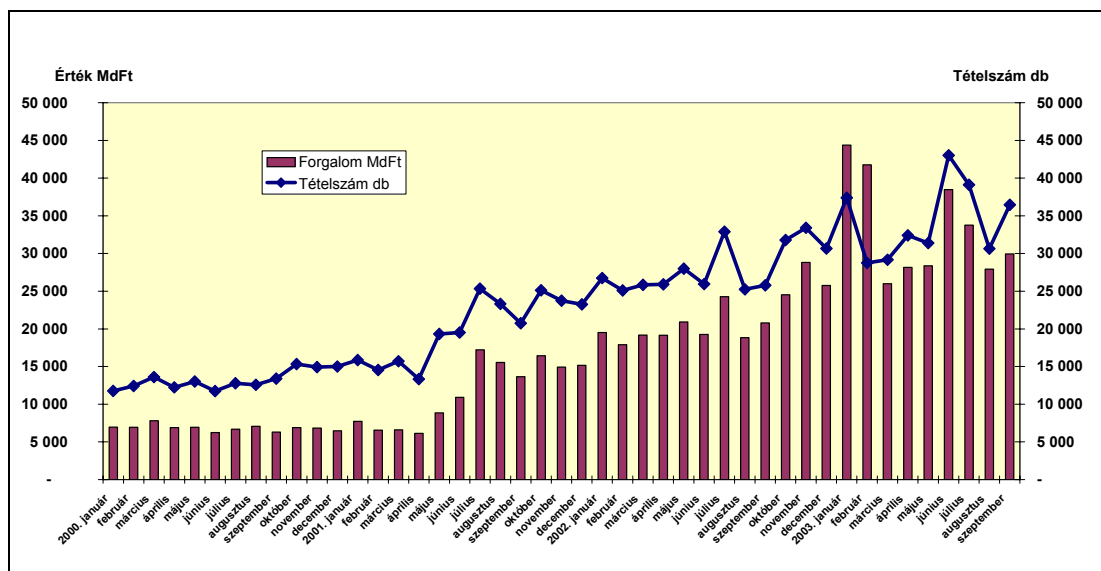
VI. Fizetési rendszer

A VIBER forgalom alakulása

2003. harmadik negyedévben a fizetési forgalom az előző negyedéves kilengés után – amit a júniusi árfolyam-intézkedések váltottak ki – visszatért a normál kerékvágásba, az érték és tételszám ingadozása az egyes hónapok között jóval kisebb, mint a megelőző időszakban. Az elszámolt 106 ezer db fizetési megbízás

értéke 91,7 billió (ezermilliárd) Ft volt. A tételszám az előző negyedévhez képest 0,6%-kal, míg a tranzakciók értéke 3,5%-kal csökkent. A 2002. év ugyanezen időszakának adatát azonban a tételszám 26,5%-kal, míg a forgalom értéke 43,5%-kal meghaladja. A hosszabb távon értékben és tételszámban is megfigyelhető tendencia látható a következő ábrán.

4. ábra: A VIBER-ben lebonyolított fizetések értéke és darabszáma

Az átlagos napi tételszám a vizsgált időszakban 1 660 db, ami az előző negyedévhez (1 670) képest alig változott. A forgalom napi átlagos értéke 1 432 milliárd forintot tett ki, szemben az előző negyedév 1 508 milliárd forintos adatával.

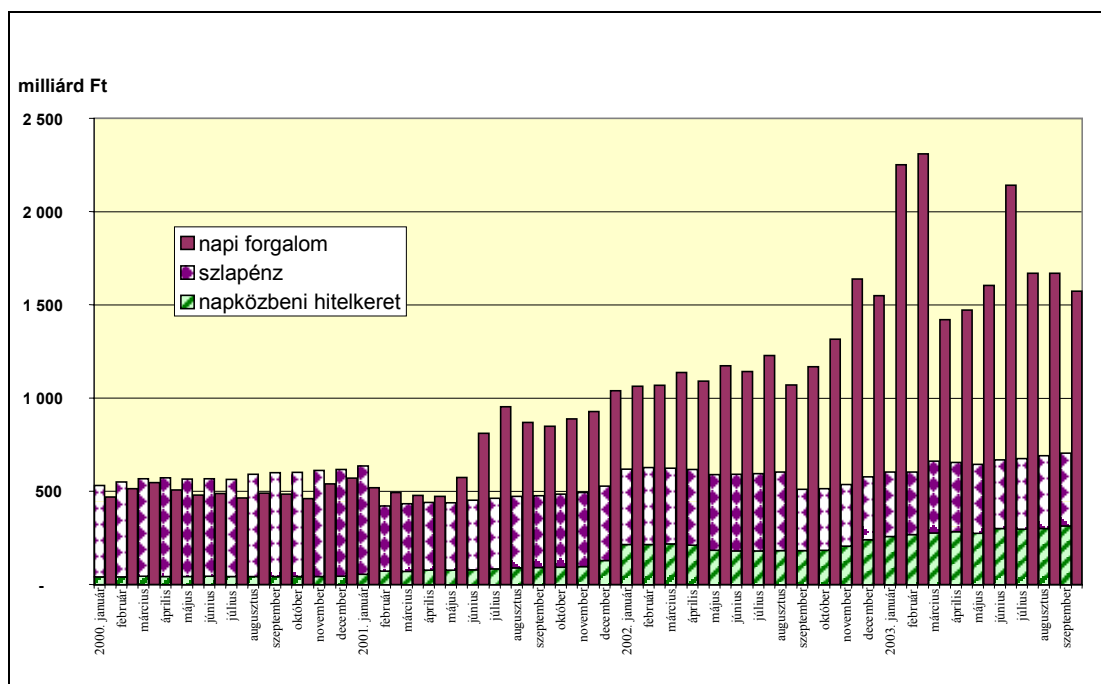
2003. harmadik negyedévében július 7-én számolták el a legtöbb megbízást a VIBER-ben, 2 228 tételt, a legmagasabb napi forgalom szintén ezen a napon 2 101 milliárd forint volt.

A bankok által igényelt napközbeni hitelkeret összege 2003. harmadik negyedévében tovább nőtt (az átlagos napi állomány 305,2 milliárd forint), az előző negyedévhez képest 6,3%-kal emelkedett.

Az előző év azonos időszakához képest 67%-kal képeztek több hitelkeretet a bankok, miközben az átlagos napi pénzforgalom 42%-kal emelkedett.

A bankrendszer átlagos napi likviditásának és pénzforgalmának havi alakulását mutatja a következő grafikon. Jól látható, hogy az átlagos napi forgalom többszöröse a napi likviditásnak (a forgalom és a likviditás aránya az egyes hónapok átlagát számolva 2,1 és 3,8 között ingadozik, az év első hónapjaira, illetve júniusra jellemző magasabb arány a harmadik negyedévre 2,5-es érték alá süllyedt), miközben a likviditáson belül a számlapénz és a megképzett hitelkeret értéke is egyre növekszik.

5. ábra: A bankok napi átlagos likviditása és az elszámolásforgalom alakulása

Az értékpapír fedezete mellett igénybe vett napvégi hitel a megelőző negyedévhez képest 23%-kal csökkent, de az előző év hasonló időszakának adatát 118%-kal meghaladja. A VIBER-ben sorban álló összegek nagysága 2003. második negyedévéhez képest 20%-kal, az előző év azonos időszakához képest 13,5 %-kal csökkent.

Fizetési Rendszer Fórum

A Fizetési Rendszer Tanács a júniusi megalakulás után 2003. szeptember 19-én megtartotta második ülését. Ezen elfogadták a szervezeti és működési szabályzatot, és hat állandó bizottságot alakítottak meg, melyekbe a jegybank, a GIRO Rt., a bankszövetség és a bankok

delegáltak résztvevőket. A Tanács állásfoglalást fogadott el a vámszámlákkal kapcsolatban, amelyet megküldött a Pénzügyminisztériumnak. A Tanács a GIRO Elszámolásforgalmi Rt. által kidolgozott modell megvalósítása mellett foglalt állást, a VPOP által javasolt - valósidejű kommunikációt feltételező - megoldással szemben.

Döntés született arról, hogy ki kell dolgozni átutalási megbízások postai készpénz-átutalási megbízás nyomtatvány felhasználásával történő elfogadásának szabályait, és az elszámolás módszerét. A javaslat kidolgozására a készpénznélküli fizetési módok fejlesztésére létrehozott szakértői bizottság keretében munkacsoport alakul.

VII. Az MNB statisztikai tevékenysége

Az MNB statisztikai tevékenységében 2003. III. negyedévében a következő fontosabb események történtek:

1. A jegybank statisztikai tevékenységében a III. negyedév szokás szerint fontos időszak a következő naptári év adatgyűjtéseinek megtervezése, összeállítása szempontjából. Az MNB 2003. III. negyedévében állította össze valamennyi adatszolgáltató részére a 2004. évre érvényes, az adatszolgáltatási kötelezettségeket tartalmazó útmutató köteteket. Ennek kapcsán szeptemberben megtartotta szokásos évi konzultációját a bankok és szakosított hitelintézetek részére, ahol tájékoztatást kaptak a 2004. évi adatgyűjtési rendszer változásairól. A változások alapvetően a harmonizációval, az EU-csatlakozásra való felkészüléssel, a számviteli előírások és egyéb
- jogszabályok módosításával állnak összefüggésben. Szintén a 2004. évi adatgyűjtést érintő III. negyedévi tevékenység volt az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (OSAP) keretében elrendelt adatgyűjtések összeállítása.
2. A III. negyedévtől vált folyamatossá az MNB képvisellete megfigyelőként az EKB Statisztikai Bizottságában és annak 5 munkacsoportjában.
3. Az MNB kérdőív útján megvizsgálta a felhasználók elégedettségét a honlapján közzétett statisztikai tárgyú publikációival kapcsolatban. A vizsgálat célja a felhasználók véleményének és igényeinek jobb megismerése volt, amelyeket a jövőbeni fejlesztéseknél a jegybank statisztikai területe hasznosítani tudna.

MAGYAR NEMZETI BANK